

THE EFFECT OF THE 1932 REVOLUTION ON THE POLITICAL PROCESS
WITH REFERENCE TO THE PERIOD OF 1932 - 1952

Mr. Jesda Urapepatanapong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University
1974

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมชาย งามวิจิตร
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

พรทิพย์ สักดาณี
.....ประธานกรรมการ

สมชาย งามวิจิตร
.....กรรมการ

ดร. งามวิจิตร
.....กรรมการ

^{๒๒}
อาจารย์ควบคุมการวิจัย

^{๒๑}
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลสะท้อนของการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่มีต่อกระบวนการเมือง
ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๕

ชื่อ นาย เจริญ อรุณีพัฒน์พงศ์ แผนกวิชาการปกครอง

ปีการศึกษา ๒๕๑๖

บทคัดย่อ

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นวันที่คณะราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลง
การปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้
รัฐธรรมนูญ แต่มีใ้มีความหมายไกลไปถึงว่านับแต่วันนั้นเป็นต้นมา กระบวนการเมือง
ไทยได้ดำเนินไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ผลสำเร็จของการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง กล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากการประนีประนอมระหว่างพระบาท
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และคณะราษฎร จริ่งอยู่พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์
ถูกจำกัดลงภายในกรอบของรัฐธรรมนูญ แต่ความเป็นสถาบันหลักของพระมหากษัตริย์
ในฐานะเป็นศูนย์นิกจิตใจของคนไทยทุกคนยังคงมีอยู่ พระราชกรณียกิจของพระบาท
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นพลังสำคัญที่เห็นว
รังมิให้เกิดการยึดครองอำนาจเด็ดขาดโดยคณะราษฎร แต่ในที่สุดพระองค์ท่านก็ทรง
สละราชสมบัติ เพราะคณะราษฎรไม่สามารถสนองพระราชประสงค์เกี่ยวกับการแก้ไข
ปรับปรุงการปกครองให้เป็นไปตามแบบอย่างของการปกครองระบอบประชาธิปไตยใน
ทัศนะของพระองค์ ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับคณะราษฎรกลาย
เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์กับคณะราษฎร เสียเป็นส่วนใหญ่
ด้วยเหตุที่พระมหากษัตริย์ต่อมาทั้งสองพระองค์คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนัน
มโหิตล และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ยังทรงพระเยาว์ขณะขึ้น

ครองราชสมบัติ ในบางครั้งปรากฏว่าคณะราษฎรมีอิทธิพลเห็นอบุคคลบางท่านที่ดำรงตำแหน่งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กล่าวคือวาทกรรมการเมืองนับแต่ พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นต้นมา ปรากฏจากพลังคอยรั้งดวงของสถาบันพระมหากษัตริย์ กระนั้นก็ตามพระมหากษัตริย์ยังทรงสูงส่งในฐานะเป็นองค์พระประมุขอันเป็นที่เคารพสักการะและละเมิดมิไค่ตลอดมาตราบเท่าทุกวันนี้

กระบวนการ เมืองที่ดำเนินอยู่นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่ได้อ้าวพ้นไปจากการยึดครองอำนาจการปกครองของคณะราษฎร และคณะรัฐประหาร กล่าวคือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นการยึดอำนาจการปกครองของคณะราษฎร หลังจากนั้น เป็นต้นมาเป็นการยึดครองอำนาจโดยคณะรัฐประหาร การนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ กลับมาใช้เป็นการ เริ่มต้นใหม่ ณ จุดเดิม ซึ่งแสดงถึงความล้มเหลวของคณะราษฎรและคณะรัฐประหารที่จะสถาปนาสถาบันระบอบรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นหลักในการปกครองประเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะราษฎรและคณะรัฐประหารต่างก็อาศัยรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นมาสร้างความชอบธรรมในการยึดครองอำนาจปกครองประเทศของตนอย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงมีการกำหนดมาตรการเฉพาะ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของตนไว้ อาทิเช่น การแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทสองหรือสมาชิกวุฒิสภา การออกกฎหมายพิเศษ และการผูกขาดพรรคการเมืองแต่เพียงพรรคเดียว เป็นต้น เมื่อมาตรการได้กำหนดขึ้นโดยไม่ได้คำนึงถึงประชาชนเป็นฐานสนับสนุนเช่นนี้ เสถียรภาพจึงไม่อาจมีขึ้นได้ การช่วงชิงอำนาจระหว่างฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองในขณะนั้นมีขึ้นหรือไม่ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๔ กล่าวได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่ฝ่ายพลเรือนมีบทบาทในกระบวนการเมืองอยู่มาก โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๗ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๐ แต่ความไร้สมรรถภาพของรัฐบาลพลเรือนเองได้เปิดโอกาสให้ฝ่ายทหารภายใต้ชื่อคณะรัฐประหารกลับคืนสู่อีกครั้งหนึ่ง ยังผลให้กระบวนการเมืองที่จะดำเนินไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยของสฤคหฤคลง

รัฐธรรมนูญทุกฉบับพยายามสร้างระบบรัฐสภาให้เป็นรูปแบบหลักของการปกครองประเทศ แต่ในทางพฤตินัยนั้นกลับกลายเป็นฝ่ายบริหารมีอิทธิพลเหนือฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งนี้เป็นเพราะฝ่ายบริหารได้เปรียบกว่าในเกือบทุกด้าน กระบวนการเมืองไทยตลอดเวลา ๒๐ ปี สามารถทำให้เราเห็นถึงการสืบทอดตำแหน่งโดยปราศจากระเบียบแบบแผนที่แน่นอน ความผูกพันอย่างใกล้ชิดระหว่างการเมืองกับระบบราชการ การมีระบบพรรคการเมืองที่อ่อนแอทั้ง ๆ ที่เรามีโอกาสถึงสองครั้งที่จะมีการเริ่มต้นโดยระบบสองพรรคแทนที่จะเป็นระบบพรรคเดียวหรือหลายพรรคคั้งที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเมืองช่วงระยะเวลาตั้งแต่กลางนี้มีอยู่อย่างจำกัด และเป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองค่อนข้างน้อย อุปสรรคขัดขวางที่ไม่สามารถทำให้การพัฒนาการเมืองดำเนินไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย มาจากหลายสาเหตุ อาทิเช่น ลักษณะสังคมไทยไม่เลือกอำนาจ ชนชั้นนำขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตยร่วมกัน มีว่แต่แก่งแย่งชิงอำนาจกันเองโดยสร้างฐานแห่งอำนาจในทางที่ผิด ๆ เมื่อกระบวนการเมืองดำเนินในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะเบื้องบน โดยมีโครงสร้างผลกระทบขยายลงสู่ประชาชนเช่นนี้ ๒๐ ปีแห่งประสบการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมามีจึงเป็นการสูญเสียเวลาที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

4

Thesis Title : The Effect of the 1932 Revolution on the Political
Process with Reference to the Period of 1932 - 1952

Name : Mr. Jesda Urapepatanapong
Department of Government.

Academic Year : 1973

ABSTRACT

On June 24, 1932, the People's Party overthrew the old regime of absolute monarchy and changed the Thai government into constitutional monarchy. Yet it does not mean that the Thai political process has been democratic. It can be said that the success of the coup was apparently a compromise between the People's Party and King Rama VII. Though it was generally known that the royal power had constitutionally been limited, the royal institution is still the symbol of unity and acted as a counter-weight against the otherwise absolute power exercised by the People's Party to the greatest extent. However, the King was forced to abdicate his throne because he felt truly disappointed with the People's Party, which failed to run the country along democratic lines which they promised at the beginning. Later the relationship between the Royal Institution and the People's Party was between the Regent's Party and the People's Party, and as the two Kings, Anantamahidol and Phumipol Adulyadej, were then too young, the members of the Regent's Party were at times dominated fully by the People's Party. Thus, the Thai political process since 1934 was without royal checks and balances. Even so, the King's status remained so supreme and sacred in the people's heart that none has dared to challenge it up to the present time.

Therefore, the political process since the Revolution was monopolised by the People's Party from 1932 to 1947 and the Coup d'e'tat party from 1947 since then. The reintroduction of the 1932 Constitution with the 1952 Amendment was a new start at the old starting point and thus exhibited the failure of the People's Party and the Coup d'e'tat party to establish the constitutional regime. This is because the People's Party, or later the Coup d'e'tat party, continued to use the constitution as the instrument to justify their monopoly of power. There were certain measures introduced to insure their political monopoly, e.g. the appointment of the second category representatives or senators, the promulgation of extra laws, and the single political party system. We clearly see that when such measures were not based on popular will political stability can hardly exist. The power struggle between the military faction and the civilian faction was one cause of the political instability during this period. From the end of the Second World War to 1951, the civilian faction played an important political role, particularly from 1944 to 1947. But the inefficiency of the civilian government enabled the military faction under the name of the coup d'e'tat party to resume its political role and therefore called the democratic experiment to a halt.

All Thai constitutions theoretically adopted a parliamentary system of government. But in practice the Executive dominated the Legislative. As a result during the past 20 years the Thai political process was characterised by political succession without legal justification: close involvement of politics and bureaucracy; weak political party system even if we had two fine occasions to begin with the two-political party system instead of a single or a multi system. In addition, popular participation in the political process was limited during these periods, and political awareness of the people was rather low. Significant barriers to democratic development

were derived from various sources. For example, the Thai society was not conducive, and the political elites lacked common democratic ideology. Besides, they were deeply involved in power struggle. The political change, if any, was made at the top level only, and had little effect on the people at the bottom. Therefore the past 20 years of our political experiences was merely a waste of time.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ก็ด้วยความอุปถัมภ์คำชูของบุคคลผู้มีพระคุณต่อผู้เขียน
หลายต่อหลายท่านด้วยกัน คุณตาคุณยายและคุณพ่อคุณแม่มีพระคุณอย่างสูงส่งในฐานะที่ท่าน
ได้เลี้ยงดู สั่งสอนและส่งเสริมผู้เขียนจนสำเร็จการศึกษาและออกมาประกอบอาชีพรับราชการ
เป็นหลักเป็นฐานในปัจจุบัน หากวิทยานิพนธ์นี้จะมีส่วนต่อยุ่บ้างก็ขอน้อมอุทิศเป็นกตเวทิตคุณ
แก่คุณตาคุณยาย คุณแม่และน้อมอุทิศเป็นส่วนกุศลแก่คุณพ่อซึ่งจากลูก ๆ ไปอย่างไม่มีวันกลับ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงศ์เพ็ญ ศุภนันทวิชัย
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาตรวจแก้ไขและแนะนำเกี่ยวกับการเขียน
วิทยานิพนธ์มาตลอด รองศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติสมาชิกสภานิติบัญญัติ
หัวหน้าแผนกวิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาชี้แนะบาง
ประการที่เป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนามสมาชิก
สภานิติบัญญัติแห่งชาติและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ ที่กรุณาสะดวกอันมีค่า
ซึ่งมีน้อยอยู่แล้วในการตรวจวิทยานิพนธ์นี้ นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ทุกท่าน
ที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนเป็นวิทยาทานขณะกำลังศึกษาอยู่ในคณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
และโรงเรียนทุกแห่งที่ผู้เขียนเคยผ่านการศึกษามา

ในระหว่างที่ผู้เขียนรับราชการในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส ก็ได้รับ
ความเมตตาจากผู้บังคับบัญชาหลายท่านที่สนับสนุนให้การเขียนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดี ผู้เขียนขอถือโอกาสกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย โดยเฉพาะที่วิญญู เฉลิมมนต์
นายอำเภอหรือเสาะ ไค้กรุณาแนะนำหลักปฏิบัติราชการขณะที่ผู้เขียนเริ่มรับราชการ เป็นครั้งแรก
จวบจนปัจจุบัน ถ้าปราศจากความเมตตาของท่านแล้ววิทยานิพนธ์นี้คงยากที่จะสำเร็จลงได้

ความอนุเคราะห์ของพี่ กิรินันท์ - สุพิศรา อรุณีพัฒน์พงศ์ คุณลุงคุณป้าและ
 พี่สาวทุกคน รวมทั้งความช่วยเหลือของน้อง ๆ ทุกคนได้เกื้อกูลให้การเขียนวิทยานิพนธ์
 ผ่านพ้นอุปสรรคนานัปการ และบรรลุผลสำเร็จในที่สุด การเอาใจช่วยของบรรดาเพื่อน
 ร่วมชั้นร่วมคณะ ร่วมสถาบันและร่วมงานเป็นสิ่งที่ผู้เขียนจะตองจดจำตลอดไป ขอขอบคุณ
 คุณจำเนียร เจริญวิริยะภาพที่กรุณาพิมพ์ต้นร่างวิทยานิพนธ์นี้มาตั้งแต่แรกเริ่ม นอกจากนี้
 ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณสัญญา จิตตานนท์ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดีในการเขียนบทคัดย่อภาษา
 อังกฤษ

อนึ่ง ขอขอบคุณคุณปิยาภรณ์ จุลทัศน์ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลืออย่างสำคัญในฐานะ
 ที่เธอได้ทุ่มเทความห่วงใยและให้กำลังใจผู้เขียนมาตลอด จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี
 ตามที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ

เชษฐา อรุณีพัฒน์พงศ์

๒๕ เมษายน ๒๕๑๓

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ ๑	
บทนำ	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตการวิจัย	๓
วิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๔
การนำเสนอเรื่อง	๕
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๖
บทที่ ๒	
การสิ้นสุดระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์	๘
ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์	๘
พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์	๑๑
พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ	๑๖
๑. ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๘
๒. ฝ่ายคณะราษฎร	๒๓
ฐานะใหม่ของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ	๒๕

บทที่ ๓

บทที่ ๔

บทบาทของพระมหากษัตริย์ในกระบวนการเมืองไทย ๒๘

พระราชอำนาจส่วนพระมหากษัตริย์ในการสืบราชสันตติวงศ์ ... ๔๓

พระบรมวงศานุวงศ์กับตำแหน่งทางการเมือง ๔๔

สรุป ๔๘

กระบวนการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๕๕๕ ... ๕๐

การผูกขาดอำนาจการปกครองโดยคณะราษฎร ๕๒

การยึดครองอำนาจการปกครองโดยคณะรัฐประหาร ๖๕

การสถาปนาสถาบันทางการเมืองภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๗๖

การสืบต่อตำแหน่งอย่างปราศจากแบบแผน ๘๕

การเมืองภายใต้การครอบงำของระบบราชการ ๘๑

ระบบพรรคการเมืองที่อ่อนแอ ๘๔

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเมืองภายในขอบเขต.
จำกัด ๘๘

สรุป ๑๐๕

สรุปวิเคราะห์สาเหตุแห่งความล้มเหลวทางการเมืองในช่วง
๒๐ ปี ๑๐๘

ลักษณะสังคมไทยไม่เอื้ออำนวย ๑๐๘

ชนชั้นปกครองขาดอุดมการณ์ประชาธิปไตยร่วมกัน ๑๑๔

การแก่งแย่งอำนาจระหว่างชนชั้นปกครอง ๑๑๕

การสร้างฐานแห่งอำนาจของชนชั้นปกครอง ๑๑๙

ขาดสถาบันหลักที่มาจากประชาชน ๑๑๘

ขาดกระบวนการเมืองประชาธิปไตย ๑๑๘

ความผูกพันระหว่างการเมืองกับระบบราชการ ๑๒๐

สรุป ๑๒๑

บรรณานุกรม	๑๒๒
ภาคผนวก	๑๒๔
ผนวก ก.	๑๒๔
ผนวก ข.	๑๓๓
ผนวก ค.	๑๓๗
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

- ๑ แสดงเปรียบเทียบเสนาบดีว่าการกระทรวงระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
กับรัฐธรรมนูญการกระทรวง ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเฉพาะ
กระทรวงสำคัญ ๆ ๔๕
- ๒ สถิติการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั่วไป (พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ.
๒๔๙๕) ๑๐๑